

Звернення представників громадських організацій України щодо можливого фінансування банком Програма підвищення безпеки АЕС в Україні (Ukraine NPPs Safety Upgrade Programme)

Київ, 27 вересня, 2012

Шановні члени Ради Директорів,

Ми, представники громадських організацій України, глибоко стурбовані планами українського уряду щодо продовження термінів експлуатації атомних енергоблоків у понадпроектний термін. Програма підвищення безпеки АЕС в Україні (Ukraine NPPs Safety Upgrade Programme), рішення щодо фінансування якої у розмірі **300 мільйонів євро** Ви прийматимете 30 жовтня 2012, є невід'ємною частиною процесу підготовки блоків до подовження терміну їх експлуатації.

Ми закликаємо Вас **не схвалювати виділення кредиту НАЕК «Енергоатом»** на цю програму у її поточному варіанті, а натомість **співпрацювати з українським урядом у напрямку підготовки технічних та фінансових планів виведення з експлуатації атомних енергоблоків**, що відпрацювали свій ресурс. Ми вважаємо, що є цілий ряд серйозних причин для ЄБРР не надавати фінансову підтримку атомній галузі України в цілому та проекту ПБ зокрема:

1. Схвалення фінансування програми підвищення безпеки в її наявному варіанті фактично означатиме підтримку європейським банком планів України щодо продовження термінів експлуатації старих атомних енергоблоків радянського виробництва. Програма включає заходи з модернізації на першому енергоблоці Южно-Українській АЕС та першому енергоблоці Запорізької АЕС, проектні терміни роботи яких спливають у 2012 та 2014 роках відповідно. Більшість з цих заходів потрібна для підготовки блоків до продовження, вони, згідно повідомлення Державної інспекції ядерного регулювання України (ДІЯРУ), «дозволять створити необхідні умови для прийняття рішення щодо можливості продовження термінів експлуатації атомних енергоблоків»¹.
2. Україні не потрібне продовження експлуатації ядерних енергоблоків ні з енергетичної ні з економічної точок зору. В країні уже існує надлишок енергетичних генеруючих потужностей, а втрати енергії і тепла є дуже високими через відсутність реальних економічних стимулів до їх заощадження та раціонального використання. Послідовна державна політика, спрямована на використання потенціалу енергозбереження (у 2011 році Україна посіла друге місце після Узбекистану за рівнем енергоємності ВВП²) дасть можливість відмовитися від необхідності витратити кошти та мінімізувати ризики, пов'язані із продовженням роботи атомних реакторів в понадпроектні двадцять років;
3. Урядові плани розвитку атомного сектору у країні розроблялися та втілюються недемократично, без інформування та консультування із громадськістю. В Україні, яка досі зазнає негативних наслідків Чорнобильської ядерної катастрофи, більшість населення - 54,9% - не підтримує експлуатацію ядерних енергоблоків, у яких вичерпався проектний ресурс³. Саме тому представники НАЕК «Енергоатом» виключили громадськість, органи місцевого самоврядування і місцеві державні адміністрації з процесу прийняття рішення про продовження роботи атомних блоків у понадпроектний термін!!!⁴
4. Екологічна оцінка (ЕО) програми підвищення безпеки, проведена безпосередньо ЄБРР, не відповідає початковій заяві банку про те, що дана оцінка є стратегічною екологічною оцінкою (СЕО). В рамках ЕО не було оцінено жодної альтернативи представленому варіанту програми підвищення безпеки та планів продовження терміну експлуатації, а наявність можливого транскордонного впливу не визначається і не визнається.

¹ Згідно посилання ДІЯРУ на положення Комплексної (зведеної) програми підвищення безпеки ядерних енергоблоків (КЗПБ) у листі до НЕЦУ від 23.02.2012

² <http://yearbook.enerdata.net/energy-intensity-GDP-by-region.html>

³ Ядерна енергетика України: проблеми безпеки і розвитку. Аналітична доповідь Центру Разумкова.

⁴ Були внесені зміни у Закон України № 2861-IV від 08.09.2005 «Про порядок прийняття рішень про розміщення, проектування, будівництво ядерних установок і об'єктів, призначених для поводження з радіоактивними відходами, які мають загальнодержавне значення»

5. НАЕК «Енергоатом» та український уряд досі не виконали всіх узятих на себе зобов'язань по кредиту на модернізацію Хмельницького-2 та Рівненського-4 (К2/Р4) енергоблоків. Зокрема, в угоді йшлося, що тариф на атомну електроенергію має бути доведено до рівня, що повністю покриватиме всі затрати, включаючи модернізацію, виведення з експлуатації, поводження з відходами ядерної енергетики та супутніх виробництв. На сьогодні тариф на електроенергію НАЕК «Енергоатом» не покриває повністю навіть операційні витрати. Це дозволяє уряду продовжувати спекулювати на тему «дешевої» атомної електроенергії, спотворює реальну картину щодо вартості та конкурентоздатності різних видів генерації електроенергії, в тому числі ВДЕ. В той же час відкладаються реальне вирішення проблем із утилізацією відпрацьованого палива (ВЯП) та радіоактивними відходами, немає жодних планів щодо поводження із додатковим ВЯП, який утвориться в результаті понадпроектної експлуатації енергоблоків.
6. Кредит передбачає кошти на модернізацію 1-го енергоблоку Южно-Української АЕС, який мають зупинити вже в 2012 році. Цей блок є експериментальною установкою, з якою є постійні проблеми - на ньому не до кінця виконуються програми модернізації. Для блоку досі не узгоджені результати з оцінки технічного стану ресурсу критичних елементів, а саме: корпусу реактора, компонентів першого контуру, будівель та споруд реакторного відділення, включаючи захисну оболонку тощо. Не виконані заходи щодо оцінки сейсмостійкості елементів систем безпеки, які виконують критичні функції. Кваліфікація обладнання на сейсмічні впливи підтверджена лише для 8% обладнання, а на «жорсткі» умови оточення - для 71%⁵. Крім того, через ряд проектних помилок при виборі майданчика для ЮУАЕС, - в регіоні недостатньо води для охолодження всіх її реакторів, особливо в літню пору року, - блоки часто доводиться зупиняти - вони працюють лише 62% часу. Закриття 1-го блоку ЮУАЕС – частково вирішить це питання.⁶

Зважаючи на все вищезазначене, **ми просимо Вас не надавати кредит НАЕК «Енергоатом» на Програму підвищення безпеки українських АЕС.**

Натомість, закликаємо зосередити усю фінансову підтримку енергетичному сектору України виключно на сприяння підвищенню ефективності використання енергоресурсів, зниженню втрат, та розвитку відновлюваних джерел енергії – це ті галузі, розвиток яких дозволить забезпечити сталість української енергетики та зменшити негативні впливи атомної енергетики на довкілля, життя та здоров'я громадян України.

У сфері ядерної енергетики, ми закликаємо ЄБРР використовувати свій досвід (зокрема досвід роботи Фондів виведення з експлуатації) та фінансову підтримку, щоб сприяти Україні у підготовці технічних та фінансових планів закриттям та виведенням з експлуатації старих енергоблоків АЕС.

З повагою,

1. *Всеукраїнська громадська організація «Національний екологічний центр України»*
Юрій Урбанський, Виконавчий директор
2. *ММГО "Екоклуб", місто Рівне,*
Андрій Мартинюк, Голова ради

За підтримки:

3. *Всеукраїнська екологічна громадська організація «МАМА-86»*
Зоряна Міщук, Виконавчий директор

⁵ Станом на початок 2011 року програми були виконані на 40% - Постанова Колегії Держатомрегулювання № 8 від 19 липня 2011 року

⁶ Рішення спільного засідання громадських рад при Мінприроди та Держатомрегулювання від 6 липня 2007 року. Про дотримання вимог водного законодавства та вимог безпеки щодо використання водних ресурсів при функціонуванні та розміщенні об'єктів атомної енергетики.

4. ГО "Людина і Суспільство", місто Запоріжжя,
Волох Володимир Миколайович, Голова організації
5. Екологічна асоціація "Зелений світ", м. Вознесенськ, Миколаївської обл.
Колєсніков Сергій Терентійович, Голова організації
6. Миколаївська обласна молодіжна громадська організація "Зелений рух",
Валентина Кучеренко, Голова організації
7. Миколаївська міська громадська організація «Товариство спасіння природи»,
Мазуренко Володимир Вікторович, Голова ради
8. Громадська організація " Союз Конотопської громади", м. Конотоп, Сумська обл.,
Резнік Іван Григорович, Голова організації
9. ГО "Територія успіху", м. Кіровоград,
Дуднік Інга, Голова правління
10. ДЕГО "Флора", м. Кіровоград,
Шестакова Людмила, Президент організації
11. РМЕО "ЕКОСФЕРА",
Оксана Станкевич, Президент організації
12. Харківська міська громадська організація «ЕкоПраво-Харків»,
Шуміло Олексій Михайлович, Голова організації
13. Нижньодніпровська громадська басейнова рада ВЕР «Хортицький Форум»
Олександр Багін, Голова організації
14. Нікопольське відділення Міжнародного фонду Дніпра,
Сандул Вячеслав, Голова організації
15. Донецька обласна громадська організація "Народний контроль"
Алтухов Вадим Вікторович, Голова організації
16. Екологічний клуб «Край», м. Бережани, Тернопільської обл.,
Проців Галина Петрівна, Голова ради
17. Дніпродзержинська громадська екологічна організація «Голос Природи»
Євген Колішевський, Виконавчий директор
18. Хмельницька обласна організація Українського товариства охорони природи
Резніков Юрій Олександрович, Голова організації
19. ВБО «Глобальна синергія»,
Фірсова Оксана Дмитрівна, Директор
20. Молодіжна громадська організація клуб "Білі Ворони", м. Дніпрорудне, Запорізька обл.,
Сергій Рєшетов, Президент клубу
21. ДГО ВДС "Екологічна варта", м. Донецьк,
Толмачева Л.П., координатор ДОО
22. Всеукраїнська дитяча громадська організація "Екологічна варта", Кіровський район,
м. Макіївка, Заворотна Ганна Вікторівна, координатор первинного осередку

